

A skót partvidékről.

A mélabús balladák sziklás hazája, Skócia ma már csak fényes multjáról híres, függetlenségét rég elvesztette s most a britt korona alá tartozik és Victoria, az angolok királynőjének fenhatósága alatt áll. — Lakóinak, rideg, komoly kedélye összhangban áll az ország Larátságatlan természeti viszonyaival; a sziklás bércek, a sötét fenyvesek, a zúgó hegyi patak s a ködös szakadékok hatása alatt született az a sok zord ballada, melyet a mult idők skót bardjai lakomák s ünnepélyek alkalmával az ország dicsőségéről s hőseiről elzengtek.

Nemesak a tropusok örökké mosolygó tájképei, tarka-barka növényzete, s fényes tollú madarai gyakorolnak az érzékeny emberi kedélyre kellemes benyomást, a skót tengerpart, meredek sziklafalával, egyszerű, de mind a mellett fenséges vidékeivel, maradandó és kitörölhetetlen emléket hagy hátra a szemlélőben. A sötét tenger zúgó hullámai tájképző dühvel törnek meg a fekete hegytömegeken, melyek a sirálynak szolgálnak nyugvóhelyül, s gyakran számos áldozatot vesznek a békés halászkok sorából, kik a vizek adományából tartják családjukat. Hány hajó, hány sajka semmisült már meg ezeken a sötét, zord partokon! Az ellenállhatatlan áramlat, a duzzadozó hullámok, könyörtelenül magukkal sodorják a hatalmavesztett hajót, s borzasztó dühvel viszik a végromlás felé. A nép szájában a sok szerencsétlenség emléke megmarad, s fiúról fiura száll. A természetet, rossz és jó indulatu földi démonokkal és vízi tündérekkel népesítik be, s babonás félelemmel, minden jelenségben a szellemek hatalmát látják érvényesülni. — Képtünk a skót tengerpart egy vadregényes szépségű részletét tárja szemük elé.

A boulognei tengerparton.

(Képpel a 492. és 493. lapon.)

Körül a roppant tenger; hulláma ott esobog a súlyos köparton; az ég tiszta és meleg, a nap leáldozóban. A széles, erős lépcsőkön asszonyok ütöttek tanyát, francia nők, abból a fajtajából a szép nemnek, minő a francia rendesen szokott lenni: nem hódító külsőre, első pillantásra, de kecsessége által rögtön lebilineselő; s a mint tesz-vesz valamit, ha szól, értelmiségének üdesége, gyors fölfogása, villanatszerű ötletei, s pezsgő jókedve apróapróra olyan foglyává képes tenni minden férfi szívét, hogy a legszebb spanyol nő vagy magyar asszony hódító fenségében sem teszi meg különben. Minden mozdulatkát valami könnyedség lengi át, s amilyen helyzetben van, azon is szobrászi, géne nélkül való, — amit képtünk művésze a legfinomabb kézzel tudott előtűntetni, nem hanyagolva el azt sem, hogy a boulognei fehér nép még heverésében is különbözik az olasztól, mert mindeniken megérzik a várakozásból eredt tétlenség, s a semmittevés is csak annyi kevés mértékben van meg, hogy, szünetel kezükben a munka.

Künn a tengeren már fölfonta vitorláját a halászférj, zsákmánya bő volt, s a kelő siroccóval vígan halad bárkájában a kikötő felé. Maga is kormánylapátnál hanyatt dől, s csöndes dúdolásában piheni a hálólúzás derekat zsihasztó fáradalmait. A nap lemenőben van, a tenger hullámverése emeli ringatja a kis bárkát, mely egy kicsit előre hajtva fut a kikötő felé, megdült helyzetével mintegy kifejezve ura sietségét az ő jó felesége gyermeke felé, a kiket reggel óta nem látott, de kárpótlásul dús eredményét hozza fáradozásának, s megvigasztalja vele a jó asszonyt, ki nélküle, szerelmes barátságán kívül töltötte az egész napot. S jó asszony az valamennyi, mert különben nem várná urát óraszámra, hanem lebzselne otthon, vagy elmenne szomszédolni.

A budapesti ferencvárosi templom.

(Képpel a 497. lapon.)

Ott, hol évekkel ezelőtt egy alacsony magtárszerű kis düledező kápolna állott: ma a főváros legszebb temploma emelkedik. Az érdem oroszlanrészre Kurtz Vilmos plébános helyettese, a ki több mint egy évtizeden át min-

A SKÓT PARTVIDÉKRŐL.

Pustovnik F. eredeti rajza.

dent elkövetett, hogy a fővároshoz méltó szentély minél fényesebben sikerüljön.

1865-ben zárták be a régi templomot s 1867-ben kezdtek meg az új épület alapjait ásni. A műtervezeteket Ybl Miklós műépítész készíté, ki egész lelkesedéssel csüngött ez alkotásán. Hosszas volna elbeszélni a küzdelmeket, melyekkel a buzgó lelkészek s az egész műépítő bizottságnak meg kelle küzdenie. 1872—1874-ig harmadfél éven át pénzhány miatt szünetelt az építés, pedig a legrosszabb phasisban, mert az egész épület, tető nélkül állva, védtelen állapotában valóban víztartóul szolgált. A nagy fagyok csaknem tönkre tették az eddigi építkezést, mely mintegy 150,000 frtba került. Végre is a lelkész s egyes befolyásos fővárosi bizottsági tagok ismételt, fáradhatatlan sürgetésére úgy a főváros, mint a vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterium egyesült erővel hozzá járult a költségek fedezéséhez. Öt évi munkásság után a templom tornyával együtt elkészült. Állt ugyan az épület, de üresen, minden dísz és szükséges felszerelés nélkül.

Talált ekkor is alkalmat és módot a templom iránt mutatkozó buzgóság, melyen az lehetőleg befejezhető vala. Nevezetesen, a templom alapkövét 1867-ben, a koronázás évében tették le s maga az építkezés Ő Felsége a királyné legmagasabb védnöksége alatt folyt: ennek alapján elhatározta a közgyűlés, hogy a ferencvárosi templom ünnepélyes felszentelése, a királyi pár násza huszonöt éves évfordulójának egyik momentumát képezze. Úgy is lón. A főváros újabb pénzbéli áldozatai lehetővé tették e esinos templom felszentelését az ezüst menyegző ünnepén. Simor János bibornok-primás 1879. évi szent György-hava 24-én a papság és hívek ezreinek jelenlétében szentelte föl.

Ha e ritka csinnal épített templomba lépünk, a műépítészet avagy belső díszítés egyaránt meglepnek bennünket. A három hajóból álló szentélyt Scholz Róbert polychrom festése, Lotz és Than freskói, Kratzmann üvegfestményei ékesítik. A főoltár és szószék karszi szürkemárványból vannak faragva. Amazt a bibornok-primás készítette saját költségén: emennek jelesen tervezett teteje, valamint a templom padjai, székei és egyéb butorai is, Thék fővárosi asztalos műve.

A jóléző magánosok a lelkész tapintatos eljárása folytán, ajándékaikat mind a templom román stíljének

megfelelő alakban készítették. Nem egy ízben történt, hogy kedvence-eszméjük valószínűsítéséről mondtak le s rendelték alá a lelkész vezetésének jámbor óhajtaikat. A magán-ajándékozók közt első helyen Ipolyi Arnold besztercebányai püspök említendő, ki saját költségén készíttette a templom első üvegfestésű ablakát, mely sz. Gellért püspököt ábrázolja. Nagybeesű még Jungfer Gyula adományából a főkapu ritka csinnal készült stilszerű vaszata. Valláskülönbség nélkül hordták egybe többen ajándékaikat, így Posner Károly Lajos fővárosi bizottsági tag bőkezűségét egy nagyértékű kötésű misekönyv dicséri, mely egyuttal a hazai ipar fejlett fokát is hirdeti. A templom sz. Ferenc tiszteletére van emelve, kinek szobra a főbejárat fölött emelkedő ormon sóskuti kőből faragva, Szász Gyula szobrászunk vésője alól került ki. — Még a templom üvegfestésű ablakai közül hiányzik néhány, melyek megint jötevőkre várokoznak. Okunk van hinni, hogy ezek is nemsokára megtalálják maecenasaik: mert aki egyszer szentélyben megfordult, még ha szegényebb ember is, megtapogatja zsebét legalább a perselybe bocsájtja fillérét. jeles alkotás fentartásához járulván azzals a mi rendelkezésére áll. Bárha műszeretűe gazdag főuraink is minél többen megtekintenek e figyelmet érdemlő szép templomot.

Irodalom.

Magyar Album (Unkarin Albumi) cím alatt egy igen ügyesen összeállított kötet jelent meg finn nyelven; szerkesztette *Jalava Antal*. Az album Széchenyi István arcképével van illusztrálva, kinek életéről és működéséről *Jalava* egy terjedelmes és szépen írt tanulmányt közöl. A kötetnek másik eredeti cikke egy kis „csevegés“ a finn-magyar nyelvrokonságról lapunk szerkesztőjétől. A többi közle-

mények fordítások, még pedig kitűnő ízléssel összeválogatott és igen sikerült fordítások. Ott van pl. Tóth Kálmántól *Nők az alkotmányban*, Jókaitól egy kis apróság, e Gregussnak értekezése a színművészetről, végül egy csomó költemény Aranytól, Petőfitől, Kőleseytől stb., mind egyenesen magyarból fordítva. Mindenesetre nagy köszönettel tartozunk a szerkesztőnek ezen album kiadásáért, melyben a magyar irodalom jelesebb termékeiből mutatott be egy csomót finn atyánkfainak, kiknél e munka bizonyára nagy tetszésben fog részesülni és méltán.

A fák alak- és fejlődés-tana, irták Gírókúti Ferenc és Kozocsa Tivadar. Ily cím alatt vettük egy nagyobb mű első füzetét, mely részletesen tárgyalja a fák minden viszonyait, s a szerzők célja a fák iránt nagyobb érdeklődést kelteni a közönségben, a fa-terminológiában egységet hozni létre, s a fatermeléssel gyakorlatilag foglalkozókat a fának tudományos szempontból való tanulmányozására serkenteni. A mű 139 ábrával van illusztrálva, és ára 1 frt.

Bartók Lajos fiatal költőnkől ismét egy kötet költemény jelent meg a Petőfi-Társaság kiadásában. Bartók Lajos ezen kötetével újra igazolta azt, a mit a kritika már *Őrtüzeinek* megjelenésekor is egyhangulag elismert, hogy ő határozott tehetség. Jóval fölülemelkedik a legifjabb nemzedék lyrikusain; lantos költeményei tartalmasak, és formájuk is jó. Van határozott költői egyénisége: férfias, tüzes — mondja egyik bírálója, — lelkesültséggel eltelve az eszmék iránt, melyek a hazaszeretet és természeti szépségben tünnek fel; haragtól égve a háborgatók iránt, a kik zsarnokok, igazságtalanok vagy profánok, lángba borulva a szerelemtől, melynek nemesak vágyait, hanem fájdalmait, elmúlt gyönyörét és csapongásait is énekl; gúnyra vagy élere hangolva; elmélkedve, merengve vagy kitörve: mindig egy sajátos eredetiség hatását érezzük, mely érdek, meglep, aztán hatalmába ejt. — A esinosan kiállított, s a szerző fénynyomatú arcképével illusztrált kötet ára 2 frt, diszkidásban 3 frt.

A Császár fürdő Budapesten. Történeti, természettudományi s orvosi szempontból. Írta Dr. Szatmáry Imre. E esinos kiállítású füzetben lapunk munkatársa bő ismertetést nyújt e hírneves fürdőnkéről. Az e fürdőről írt művek könyvészetét ismertetvén, kiemeli Budapest fürdőszeti fontosságát, hév-vizekben és keserű-vizekben